ELIMÄEN VANHEMMAT RY:N MUISTUTUS / KUNTALAISALOITE: KOULUVERKKOSELVITYKSEN UUDELLEEN KÄSITTELYYN JA ELIMÄEN YLÄKOULUN LAKKAUTTAMISEN PERUMISEEN

ELIMÄEN YLÄKOULUN LAKKAUTTAMISEN AIHEUTTAMA ALUEELLINEN EPÄTASA-ARVO

Elimäen yläkoulun säilyttäminen on kysymys alueellisesta tasa-arvosta ja Kouvolan elinvoimasta

Kouvolan suunnitelmat Elimäen yläkoulun lakkauttamisesta asettavat kaupungin eri alueiden asukkaat eriarvoiseen asemaan. Maantieteellisesti laajassa Kouvolassa kaikki kuntalaiset kantavat veroeuronsa yhteiseen kassaan, mutta palveluiden keskittäminen kapealle ydinalueelle syventää alueellista epätasa-arvoa. Tilanne, jossa reuna-alueiden palveluita karsitaan jatkuvasti samalla kun keskustan kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluita ylläpidetään reuna-alueiden verovaroilla, ei ole sosiaalisesti eikä alueellisesti oikeudenmukainen.

Perusopetuksen luonne päivittäisenä lähipalveluna

Päätöksenteossa on tunnistettava perusopetuksen ja muiden hyvinvointipalveluiden kriittinen toiminnallinen ero. Siinä missä esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelut (kuten lääkärikäynnit) ovat tarveperusteisia palveluita, joita kuntalainen käyttää vain tarvittaessa, **perusopetus on lakisääteinen, pakollinen ja jokapäiväinen peruspalvelu**.

Lapset ja nuoret viettävät koulussa ja koulumatkoilla suurimman osan arjestaan viitenä päivänä viikossa, yhdeksän kuukautta vuodessa. Tästä syystä perusopetuksen kohdalla fyysisen etäisyyden ja saavutettavuuden merkitys on moninkertainen verrattuna palveluihin, joissa asioidaan satunnaisesti. Päivittäisen lähipalvelun siirtäminen kymmenien kilometrien päähän kuormittaa perheiden ja lasten arkea tavalla, jota ei voida rinnastaa muiden palveluverkkoratkaisujen etäisyyksiin.

Koulumatkat ja oppilaiden hyvinvointi

Sulkemispäätöksen myötä Elimäen oppilaat joutuisivat istumaan koulukyydeissä parhaimmillaan toistasataa kilometriä päivässä. Valtakunnallisen Pisa-tulosten laskun ja nuorten heikentyneen fyysisen toimintakyvyn aikakaudella lasten arjen kuormitusta tulisi vähentää, ei lisätä. Tuntikausien matkustus vie aikaa oppimiselta, harrastamiselta ja levolta. Elimäen yläkoulun nykyinen sijainti on maantieteellisesti optimaalinen ja takaa alueen lapsille kohtuullisen matkan kouluun. Lisäksi koulukeskus on rakenteellisesti hyvässä kunnossa;

siellä on moderni tekonurmikenttä, laaja liikuntasali sekä asianmukaiset teknisen työn tilat, joiden purkamista tai tyhjilleen jättämistä on vaikea perustella.

Dynaaminen väestökehitys ja hybridityön mahdollisuudet

Kaupungin päätöksenteko nojaa tällä hetkellä passiivisiin väestöennusteisiin ymmärtämättä, että väestökehitys on dynaamista ja siihen voidaan vaikuttaa. Sosiaali- ja terveyspalvelujen siirryttyä hyvinvointialueelle laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus ovat kaupungin tärkeimmät vetovoimatekijät.

Esimerkiksi hybridityön yleistyminen tekee Elimäestä ihanteellisen asuinpaikan pääkaupunkiseudulla työskenteleville asiantuntijoille ja lapsiperheille. Alue tarjoaa edullista ja väljää asumista sekä turvallisen kasvuympäristön, mutta on silti hyvien liikenneyhteyksien päässä etelärannikon työmarkkinoista. Tämän potentiaalin hyödyntämisen sijaan Kouvola on vaarassa lakkauttaa elinvoiman alustan vetovoimaiselta suunnaltaan.

Lakisääteiset peruspalvelut asetettava etusijalle

Talousarvion tasapainottaminen on välttämätöntä, mutta säästöjä ei tule tehdä perusopetuksen kustannuksella. Kaupungin tulisi palata perustehtäviensä äärelle: perusopetus on lakisääteinen palvelu, kun taas vapaa-ajan ja kulttuurin investoinnit ovat toissijaisia. Peruskoulu on myös palvelu, jota koululaiset tarvitsevat joka päivä. Säästöjä on haettava ensisijaisesti hallinnon tehostamisesta – esimerkiksi hyödyntämällä digitalisaatiota ja tekoälyä – sekä karsimalla kalliita vapaaehtoisia palveluita, kuten teatterin, Kymi Sinfonietan ja Poikilo-museoiden tukia, tai Manskin katulämmitystä.

Vaadimme, että Kouvolaa tarkastellaan laajana kokonaisuutena, jossa kunnioitetaan kaikkien alueiden asukkaiden oikeutta peruspalveluihin. Elimäen yläkoulun säilyttämisestä on esitettävä avoimet, realistiset ja rehelliset elinkaarikustannuslaskelmat ennen hätäisten päätösten tekemistä. Kouluverkkoa ei saa supistaa tavalla, joka asettaa maaseutumaiset alueet pysyvästi eriarvoiseen asemaan.

ELIMÄEN YLÄKOULUN MUOKKAAMINEN TARPEITA VASTAAVAKSI

Kustannustehokkuuden ja investointien optimoinnin kannalta on perusteltua selvittää vaihtoehtoa, jossa Elimäen yläkoulun tilakapasiteettia mukautetaan vastaamaan tulevaisuuden tarpeita.

Rakennuksen vanhempi osa vaatii merkittävämpiä korjaustoimenpiteitä kuin uudempi, entisen lukion puoli. Uudemmassa osassa sijaitsevat valmiina taloudellisesti arvokkaat tilakokonaisuudet: toimiva kouluruokala sekä suuri liikuntasali, jolla on suuri merkitys kuntalaisten vapaa-ajan harrastus- ja liikuntamahdollisuuksille.

Selvityksessä tulisi arvioida vanhan osan purkamista, millä katkaistaisiin sen aiheuttamat jatkuvat korjaus- ja ylläpitokustannukset. Koulutoiminta voitaisiin näin keskittää yksinomaan

uudempiin tiloihin. Jos tilakapasiteetti osoittautuu riittämättömäksi, vaihtoehtona on tutkittava uuden lisäsiiven rakentamista. Tämä uudisosa voitaisiin mitoittaa monikäyttöiseksi siten, että se integroisi itseensä myös muita palveluita, kuten aiemmin suunnitellun kirjaston siirron koulukeskukseen.

Päätöksenteon pohjaksi kohteesta tulee laatia kattava taloudellinen arvio ja elinkaarikustannuslaskelma (LCC). Arviossa on tarpeen vertailla vanhan osan peruskorjauksen pitkän aikavälin kustannuksia suhteessa purkamisesta, tilojen tiivistämisestä ja mahdollisesta uudisrakentamisesta aiheutuviin investointeihin. Laskelmassa tulee ottaa huomioon uuden rakenneratkaisun tuomat energiatehokkuushyödyt, kiinteistön ylläpitokulujen aleneminen sekä palveluiden yhdistämisellä saavutettavat vuotuiset toimintamenojen säästöt.

Seuraavassa esitämme opetustoimen ylitarkastaja emeritus Kari Lehtolan huomioita, jotka tulisi ottaa huomioon kouluverkkoselvitystä tehdessä:

1. Onko säästöt laskettu nollaamalla kustannuspaikka?

Usein kaupungin säästölaskelmien perusmekanismi on, että lakkautettavan koulun kustannuspaikka nollataan. Tässä tapauksessa siis Elimäen yläkoulun kustannuspaikka nollataan.

Menetelmän ongelma on, että kirjanpidollinen nolla ei ole taloudellinen säästö. Kun Elimäen yläkoulun oppilaat siirtyvät Marjoniemeen tai muihin Kouvolan alueen kouluihin, heidän opetuksensa, ruokansa, tukensa ja kuljetuksensa jatkuvat – vastaanottavan koulun kustannuspaikalla. Vastakirjausta vastaanottavaan kouluun ei kuitenkaan laskelmissa tehdä. Nollattu summa on siten bruttoluku, ei nettovaikutus. **Todellinen säästö on vain se osa, joka ei siirry vastaanottavaan kouluun – mutta juuri tätä erotusta laskelmat eivät useinkaan esitä.**

Sama yksipuolinen laskentalogiikka koskee henkilöstösäästöä, joka on säästön merkittävin erä. Keskittäminen ei itsessään vähennä opetusryhmien määrää. Henkilöstösäästö syntyy vasta siltä osin kuin lakkautettavan koulun oppilaat voidaan tosiasiassa sijoittaa vastaanottavassa verkossa pienempään määrään opetusryhmiä – ja tätä rajaavat sekä opetusryhmien tavoitteelliset enimmäiskoot että laajennetut tuen järjestämisvelvoitteet, jotka voivat päinvastoin lisätä henkilöstötarvetta. Toimitetut laskelmat poistavat lakkautettavan koulun henkilöstökulun osoittamatta vastaanottavan koulun ryhmärakennetta.

2. Valtakunnallinen tutkimusnäyttö

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (KARVI) julkaisi vuonna 2022 selvityksen Maaseutualueiden lasten sivistykselliset ja sosiaaliset oikeudet. Sen liiteosa Kouluverkkomuutosten elinvoimavaikutukset perustuu kaikkien Manner-Suomen 292 kunnan tilastoaineistoon. Kyse on ensimmäisestä koko maan kattavasta suomalaisesta analyysista, jossa kouluverkkomuutosten voimakkuutta verrattiin kuntien väestö-, työllisyys-, työpaikka- ja koulutusmenokehitykseen.

Tilastollinen analyysi antoi useita viitteitä kouluverkkomuutosten kielteisistä elinvoimayhteyksistä: lisääntyvästä lähtömuutosta, heikommasta työllisyys- ja työpaikkakehityksestä sekä koulutusmenojen odotettua heikommasta kehityksestä. Erityisen huomionarvoinen tulos koskee juuri säästöperustelua.

Koulutusmenot kasvoivat maltillisimmin maaseutukunnissa, joissa kouluverkkomuutokset olivat vähäisiä. Suuria ja erittäin suuria muutoksia tehneissä kunnissa menot kasvoivat selvästi voimakkaammin, etenkin alle 15-vuotiasta asukasta kohden. Valtakunnallinen aineisto ei siis tue keskittämispolitiikan perusoletusta, jonka mukaan voimakkaampi kouluverkon supistaminen johtaisi koulutusmenojen maltillisempaan kehitykseen.

KARVI/MDI:n merkitys ei rajoitu koulutusmenoihin. Samassa valtakunnallisessa tarkastelussa havaittiin viitteitä siitä, että voimakkaisiin kouluverkkomuutoksiin liittyi myös epäedullisempaa lähtömuutto-, työllisyys- ja työpaikkakehitystä. Tuloksia ei voida tulkita yksinkertaiseksi syy–seuraussuhteeksi, mutta ne tekevät yhdestä asiasta päätöksenteon kannalta selväksi: kouluverkkoratkaisu ei ole vain opetustoimen kustannuspäätös. Se on samalla alue- ja elinvoimapäätös.

Jos palveluverkon supistamisella voi olla vaikutusta myös siihen väestöpohjaan, jolla palvelut tulevaisuudessa rahoitetaan, säästölaskelma ei ole valmis ennen kuin myös tämä puoli on arvioitu.

KARVIn analyysi ei ole kausaalinen koeasetelma, eikä sen perusteella voida päätellä, että lakkautukset yksin aiheuttivat kaikki havaitut muutokset. ***Tulos siirtää kuitenkin näyttötaakan kunnalle: jos voimakkaan keskittämisen väitetään tuottavan pysyviä säästöjä, kaupungin on osoitettava, miksi Kouvola onnistuisi siinä, missä valtakunnallinen aineisto ei osoita yleistä onnistumista.*** Koulun kustannuspaikan poistaminen on paljon helpompaa kuin kunnan todellisten menojen poistaminen.

3. Ennusteet eivät sisällä muuttoliikettä eivätkä kaavoitusta

Kaupungin oppilasennusteiden laadintaperusteiden mukaan ennuste on kohorttisiirto, joka perustuu jo syntyneisiin lapsiin. Se ei sisällä muuttoliikettä eikä kaavoitusta. Olennaisempaa on, ettei ennuste rakenteellisesti kykene mallintamaan oman politiikan vaikutusta: se ottaa

väestökehityksen annettuna, vaikka osa siitä on päätöksen seuraus, ei sen syy. On myös syytä muistaa, ettei väestöennuste ole ennustus vaan skenaario – laskennallinen jatke oletuksista, ei tieto tulevasta. Peruuttamattoman rakenteellisen päätöksen perustaminen yhteen skenaarioon, jonka epävarmuusaluetta ei ole esitetty, on menetelmällinen riski.

Itseään toteuttava ennuste

Kun kouluverkkoa supistetaan väestöennusteen perusteella, supistus heikentää alueen vetovoimaa, ja lapsiperheet muuttavat pois tai eivät muuta sisään. Ennuste toteutuu osittain omasta ansiostaan. Sama mekanismi on lakkautuskriteerissä: oppilasmäärään lasketaan vain lähikoulua käyvät, joten kun lakkautuskeskustelu alkaa, perheet siirtävät lapsia muualle, virallinen oppilasmäärä laskee, ja kriteeri laukeaa.

4. Lapsiperheen taloudellinen arvo: päätös mittaa vain toisen puolen taseesta

Palveluverkkoratkaisussa arvioidaan yleensä tarkasti yhden koulun ylläpitokustannukset, mutta harvoin sitä, mikä on kunnassa pysyvän lapsiperheen pitkän aikavälin taloudellinen arvo. Päätöksenteon näkökulmasta kyse on saman ilmiön kahdesta puolesta: menojen vähentämisestä ja tulojen säilyttämisestä. **Kestävän kokonaisarvion tulisi sisältää molemmat. Kaupunki laskee kustannuspaikkojen menot euron tarkkuudella, mutta ei esitä yhtään arviota siitä, mitä lapsiperheiden pysyminen tai lähteminen merkitsee kaupungin tulopuolelle**. **Kaupunki mittaa sen, mitä se haluaa vähentää, mutta ei sitä, minkä se voi menettää.**

Kunnallisvero on tulopuolen erä, jonka mittaluokka voidaan arvioida. Kahden työssäkäyvän vanhemman perhe maksaa kotikuntaansa kunnallisveroa vuosittain useita tuhansia euroja. Noin viidentoista vuoden asumisjakson aikana tämä kertyy nimellisellä veroprosentilla laskettuna suuruusluokkaan sata tuhatta euroa yhtä perhettä kohden pelkkänä kunnallisverona. Luku on suuntaa antava bruttosuuruusluokka, ei pistearvio yksittäisestä perheestä eikä efektiivisen veron tarkka summa; sen tarkoitus on tehdä näkyväksi se tulovirran mittaluokka, joka päätösaineistosta puuttuu kokonaan. Tämän lisäksi tulevat valtionosuusperusteet, lasten väheneminen pienentää kunnan laskennallisia valtionosuusperusteita. Perhe, joka jää Kouvolaan lähikoulunsa vuoksi, on kaupungin taloudelle yhtä arvokas kuin uusi perhe, joka muuttaa sinne.

TOINEN PUOLI TASEESTA Palveluverkkoratkaisussa tarkastellaan lähes yksinomaan kustannusten vähentämistä. Päätösaineistossa ei arvioida sitä, mitä kaupungille merkitsee lapsiperheiden pysyminen tai muuttaminen. Kolme perusrelaatiota tiivistävät asian:

säästö ≠ kassavaikutus · lapsiperhe ≠ pelkkä kustannus · lapsiperhe = myös kunnan tulonlähde.

Kun päätös mittaa vain menopuolen ja jättää tulopuolen kokonaan arvioimatta, se ei ole kokonaistaloudellinen arvio vaan puolikas laskelma – ja juuri se puuttuva puoli ratkaisee kaupungin pitkän aikavälin elinvoiman.

5. Lapsen etu ja lapsivaikutusten arviointi

Palveluverkkopäätös ei ole vain hallinnollinen ja taloudellinen ratkaisu. Se on myös oikeudellinen ratkaisu, jossa lapsen edun tulee olla ensisijainen harkintaperuste.

LAPSEN ETU EI OLE PERIAATEJULISTUS Lapsen etu ei ole yleinen periaatejulistus eikä poliittinen tavoite. Se on oikeudellisesti arvioitava, perusteltava ja dokumentoitava päätöksenteon osa.

Mitä lapsivaikutusten arvioinnilla tarkoitetaan

Lapsivaikutusten arvioinnin (LAVA) tarkoituksena ei ole todeta yleisellä tasolla, että päätöksellä on vaikutuksia lapsiin. Sen tarkoituksena on arvioida järjestelmällisesti eri päätösvaihtoehtojen vaikutukset lapsen etuun ennen päätöksentekoa. YK:n lapsen oikeuksien sopimus, joka on Suomessa ollut oikeudellisesti velvoittava vuodesta 1991, edellyttää 3 artiklassa lapsen edun ensisijaisuutta ja 12 artiklassa lasten kuulemista. Lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti nro 14 täsmentää, että lapsen edun arvioinnin tulee olla rakenteellinen, dokumentoitu, läpinäkyvä, vaihtoehtoja vertaileva ja monialainen.

Näistä viimeinen – monialaisuus – on palveluverkkoratkaisussa erityisen olennainen. Komitea korostaa monialaisten asiantuntijatiimien periaatetta, ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 § velvoittaa kuntaa arvioimaan päätösten hyvinvointivaikutuksia yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Palveluverkkoratkaisussa lapsen etua ei voida arvioida yksinomaan opetustoimen näkökulmasta: päätöksellä voi olla vaikutuksia lasten sosiaaliseen hyvinvointiin, psyykkiseen kuormitukseen, kouluterveyteen, koulupolun jatkuvuuteen, palvelujen saavutettavuuteen ja perheiden arkeen. Siksi arvioinnin on perustuttava myös sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntemukseen. Yhden hallinnonalan laatima yleisluonteinen arvio ei täytä tätä vaatimusta, vaikka se olisi laadittu.

Lapsen etu konkretisoituu palveluverkkoratkaisussa arvioitaviksi kriteereiksi: koulumatkan kokonaiskuormitus, koulupolun jatkuvuus, siirtymien määrä ja niiden vaikutus lapseen, erityisen tuen saatavuus omassa koulussa, ryhmäkokojen hallittavuus, turvalliset

vertaissuhteet sekä mahdollisuus osallistua koulun harrastus- ja yhteisötoimintaan. Nämä eivät ole mielipiteitä vaan arvioitavia ja päätöksessä perusteltavia tekijöitä.

Lisäksi lapsen oikeuksien sopimuksen mukainen kuuleminen ei tarkoita pelkkää mielipiteiden keräämistä. Kuulemisen tulee kohdistua juuri siihen päätökseen, jota valmistellaan. Kun arvioidaan koulun mahdollista lakkauttamista, myös lasten ja huoltajien näkemykset on kerättävä tästä nimenomaisesta vaihtoehdosta – avoimesti, tasapuolisesti ja johdattelematta. Yleisluontoinen tyytyväisyyskysely ei täytä tätä vaatimusta.

Lapsivaikutusten arviointi on päätöksentekomenetelmä, ei asiakirjan nimi. Arviointi ei täytä tehtäväänsä sillä perusteella, että päätösaineistoon on liitetty LAVA-niminen dokumentti. Ratkaisevaa on sen sisältö ja ajoitus. Arvioinnin tulee tunnistaa aidot vaihtoehdot, selvittää niiden erilaiset vaikutukset lapsiin, kuulla lapsia ja huoltajia juuri valmisteltavasta muutoksesta, käyttää tarvittavaa monialaista asiantuntemusta ja tehdä näkyväksi, miten lapsen etua on punnittu suhteessa muihin tavoitteisiin. Arvioinnin tulee lisäksi tapahtua silloin, kun sillä voidaan vielä vaikuttaa vaihtoehdon valintaan.

Tästä seuraa myös päätöksenteon dokumentointivaatimus. Lapsen etua ei ole riittävästi arvioitu, jos vaikutukset kuvataan erillisessä liitteessä mutta päätöksen perusteluista ei ilmene, miten arvioinnin havainnot ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Jos taloudelliset tavoitteet asetetaan lapsen edun kanssa vastakkain, myös tämä punninta on tehtävä näkyväksi. Lapsen etu ei tarkoita, että se aina syrjäyttää kaikki muut näkökohdat. Se tarkoittaa, että sille annetaan ensisijainen paino, sen sisältö selvitetään asianmukaisesti ja mahdollinen siitä poikkeaminen perustellaan avoimesti.

Tämän vuoksi lapsivaikutusten arviointia ei pidä kysyä muodossa ”onko LAVA tehty?” vaan muodossa: mitä vaihtoehtoja arvioitiin, keitä kuultiin, millä tiedolla vaikutuksia arvioitiin, ketkä asiantuntijat osallistuivat, miten lapsen etu määriteltiin ja missä kohdassa päätöksentekoa arviointi tosiasiassa vaikutti?

6. Saavutettavuus ja alueellinen yhdenvertaisuus

Oikeusperusta: PoL 6 § on pääsääntö, PoL 32 § on poikkeussäännös

Perusopetuslain systematiikassa 6 § muodostaa opetuksen järjestämisen pääsäännön: opetus on järjestettävä siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen sijainnin ja liikenneyhteyksien puitteissa mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Tämä on aktiivinen järjestämisvelvollisuus, jonka tavoitetaso on ”mahdollisimman lyhyt”, ei ”riittävän lyhyt”. Perusopetuslain 32 § puolestaan turvaa oppilaan oikeudet tilanteissa, joissa tästä pääsäännöstä joudutaan poikkeamaan: se säätää oikeudesta maksuttomaan kuljetukseen ja koulumatkan enimmäiskestosta (2,5 tuntia; 13 vuotta täyttäneillä 3 tuntia). Tästä syystä 32 §:ää ei voida käyttää palveluverkkoratkaisun ensisijaisena oikeudellisena perusteluna sivuuttamatta ensin 6 §:n velvoitteita.

Lain rakenne tukee tätä lukutapaa. 6 § kertoo, miten kunnan tulee pyrkiä järjestämään palveluverkko; 32 § kertoo, mikä on oppilaan vähimmäissuoja silloin, kun 6 §:n tavoitetta ei voida täysin saavuttaa. Sama ajattelutapa ilmenee lainvalmistelusta: perusopetuslain hallituksen esityksessä (HE 86/1997 vp) lähtökohtana oli lähikouluperiaate ja mahdollisimman lyhyet koulumatkat, kun taas kuljetus ja pitkät koulumatkat ymmärrettiin poikkeustilanteiksi, joita varten tarvitaan oppilaan oikeusturvasäännökset. Lain logiikka ei siis ollut ”kunhan pysytään 2,5 tunnissa, kaikki on kunnossa”, vaan ”koulumatkat järjestetään mahdollisimman lyhyiksi; jos siitä joudutaan poikkeamaan, oppilaalla on oikeus kuljetukseen ja matkan enimmäiskesto on rajattu”.

Kuntakäytäntö on vuosien mittaan usein kääntänyt tämän järjestyksen päälaelleen. Monissa palveluverkkoselvityksissä päättelyketju kulkee näin: koulu voidaan lakkauttaa, koska matka jää alle 2,5 tunnin, joten ratkaisu on lain mukainen. Mutta tämä ei ole se kysymys, jonka 6 § asettaa. Oikea kysymys on, voidaanko opetus järjestää niin, että koulumatkat olisivat mahdollisimman lyhyitä – ja vasta jos tähän ei päästä, tullaan arvioimaan 32 §:n kuljetusoikeutta ja aikarajoja. Kunta toimii perusopetuslain ja lapsen edun vastaisesti, jos se soveltaa koulumatkajärjestelyihin kategorisesti pelkkää 32 §:ää ja jättää huomiotta 6 §:n sekä muun sovellettavan lainsäädännön – perustuslain yhdenvertaisuussäännökset, lastensuojelulain sekä lapsen oikeuksien sopimuksen, jonka 31 artiklan turvaama oikeus lepoon, leikkiin ja vapaa-aikaan ei ole päätöksenteossa vapaasti sivuutettava tavoite.

OIKEUDELLINEN YDIN Se, että koulumatka mahtuu 2,5 tunnin enimmäisaikaan, ei osoita PoL 6 §:n täyttymistä. Enimmäisajan alittaminen on vähimmäisvaatimus, ei tavoitetaso. **Onko kaupunki tehnyt koulumatka-, saavutettavuus- eikä paikkatietoanalyysia?**

Onko siis esitetty laskelmaa, jolla osoitetaan Kouvolan toteuttavan 6 §:n velvoitteen Elimäen oppilaiden osalta? Kaupunki perustelee ratkaisua poikkeussäännöksellä osoittamatta ensin, että pääsääntöä (6 §) olisi asianmukaisesti sovellettu. Todistustaakka jää kaupungille.

Käsitteellinen tarkennus on tässä olennainen. ”Koulumatka” ei perusopetuslain 6 §:n eikä lapsen edun näkökulmasta tarkoita etäisyyttä kilometreinä eikä pelkkää ajoneuvossa vietettyä aikaa. Se on lapsen koko päivittäinen matkaan sidottu aika: kävely pysäkille, odotus pysäkillä ja koulun pihalla, bussissa tai taksissa oloaika sekä mahdolliset vaihdot. Etäisyyteen tai olemassa olevan bussireitin olemassaoloon perustuva tarkastelu mittaa kaupungin kuljetuskustannusta – ei lapsen matkakuormaa. Nämä kaksi ovat eri asioita, ja ne on pidettävä erillään: kaupungille lähes nollakustannuksinen reitti voi silti merkitä lapselle pitkää, passiivista ja odotuksin katkottua koulupäivää.

7. Päätöksentekijän muistilista

Ennen palveluverkkopäätöstä päättäjän tulisi voida vastata myöntävästi jokaiseen seuraavaan kysymykseen. Tämä on kaupungin todistustaakka:

Onko aiempien lakkautusten toteuma laskettu ja verrattu lupauksiin?

Onko todellinen nettosäästö erotettu laskennallisesta ja osoitettu?

Onko keskittämisen kokonaisinvestointi tiedossa ja jäljitettävissä?

Onko monialainen LAVA tehty ennen strategisen vaihtoehdon valintaa?

Onko koulumatka-aika mallinnettu jokaiselle oppilaalle?

Onko muuttoliike ja kaavoitus mukana oppilasennusteessa?

Onko vaihtoehtoja verrattu samoilla kriteereillä?

Jos näitä asioita ei ole tehty, on kouluverkkosuunnitelma puutteellisesti ja lainvastaisesti valmisteltu ja se tulee välittömästi keskeyttää ja palauttaa valmisteluun ja selvitykseen.

Vaadimme, että nämä esille tuomamme seikat otetaan huomioon kouluverkkopäätöstä tehtäessä.

Laatija:

Elimäen vanhemmat ry:n hallitus

Lisätiedot ja yhteyshenkilö:

[redacted]
Elimäen vanhemmat ry pj
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]